

Den uppriktiga
Fritänkaren

Nr. 215 Försommar 2013

Tjugoförsta årgångens sjätte nummer

Innehåll i detta nummer:

Varbergsmässoafton	2
Eva Dicksons minnesartikel om Gun	3
Sibelius och Tjajkovskij	3
Högtalarterror (<i>dokumentation</i>)	4
Ahasverus minnen, del 125: <i>Amiralen</i>	6
Somliga filmer	9
Några milstenar, maj-juni 2013	12
Påskbesvär, del 2: <i>Ankomst Verona</i>	12
Rapport från Kuba, del 3 och avslutning	13
Resan till Dzhongkhul, del 8: <i>Lycklig resa</i>	14
Den strålande fiaskoresan, del 18: <i>Dharamsala</i>	15
Bonusresan, del 16: <i>1000 mil till Göteborg</i>	17

Fritänkaren ägnar sig mest åt litteratur, musik, film, politik, filosofi, religion och resor men även åt annat. Den är inte på något sätt anknuten eller ansluten till någon ideologi eller åskådning av vad slag det vara månde, utan tar tvärtom avstånd från varje institution som kräver okritisk underkastelse, och är helt oberoende humanistisk.

Beteckningen *Fritänkare* är ursprungligen tysk och står för person som i religiösa och ideologiska frågor inte erkänner någon auktoritet och därför är kritisk och avståndstagande mot alla religiösa och ideologiska institutioner och framför allt deras eventuella dogmatik.

Redaktion : C. Lanciai, Ankargatan 2 A, 414 61 Göteborg, tel. 031-247887.

Postgiro : 621 39 94 – 4 ("Fritänkaren", C. Lanciai)

Årsprenumeration: 250 kr (även i Danmark och Norge; i Euroland: 30 Euro)

Tvåårsprenumeration : 350 kr (40 Euro)

Avgifterna har inte höjts på 9 år.

IBAN-nummer för folk som eventuellt vill betala prenumeration även från annat utland:

SE37 5000 0000 0500 7297 2165

Bic-code: ESSESESS

Redaktionsslut för detta nummer : 19.5.2013

Copyright © C. Lanciai med medarbetare

Letnany 237

Det nästsenaste numret av *Fritänkaren* finns numera alltid tillgängligt på nätet jämte andra skrifter:

www.fritenkaren.se
<http://hem.fyristorg.com/aurelio>

e-post-adress : clanciai@yahoo.co.uk

WSN 1652-0122

Varbergsmässoafton

Det blev en helt annan sorts Valborg i år, då ett främmande element i vår glättiga tillvaro plötsligt stormat in på oss med den fulla kraften hos en maximalt objuden gäst och kastat en skugga över hela sällskapet som bara inte kunde förträngas genom sin påträngande närhet, nämligen det opåtagliga fenomenet döden, som är så mycket mer överväldigande just genom sin totala opåtaglighet, som dessutom är förankrad i en oavvislig nödvändighet. Denna fråga har vi aldrig motiverats till att tackla i Valborg tidigare, och jag skall inte göra det nu heller, då det är i samtliga levande människors intresse att hålla den på så långt avstånd så länge som möjligt.

Emellertid hade manfallet i sällskapet accelererat, så att vi i år förlorat våra båda äldsta, Lennart och Gun, som varit desto mer omistliga som personligheter genom sin ledande ställning i sällskapet, Lennart som vår huvudsakliga värd under ett tiotal år fram till och med 2011 och Gun genom att hon faktiskt varit med från början och i betydande mån fostrat hela sällskapet. När hon fyllde 50 år 1970 var hennes enda önskan att det skulle firas med en sångarmiddag, varvid alla sångarkamraterna sedan 10 år och några till mangrant ställde upp av vilka några sedan dess försörjningsrats, som Göran Torpel och Ingemar Claesson, medan dock de flesta är i högsta grad med ännu idag 43 år senare. Till andra som kommit bort under åren hör ju främst Åke Hagberg och Rutger Andersson, en annan tillfällig värd för hela sällskapet, samt naturligtvis Maggan Lindfors, den första som ofrivilligt fick gå.

Men som vi konstaterade med Ulla innan festens öppnande i år, alla dessa finns kvar och hänger med, och vi kan fortfarande umgås med dem och till och med prata med dem. Det kommer helt an på oss själva. Jag upplevde detta fenomen som påträngande konkret för 10 år sedan när min bästa barndomsvän plötsligt gick bort utan förvarning och dessutom under traumatiska förhållanden, varvid jag plötsligt fann honom hemma hos mig där han stannade som min rumskamrat under en månad som om ingenting förändrats sedan barndomen. Det blev rentav en dokumentation av detta omfattande 120 dikter av vilka ett antal blev mycket långa och detaljerade.

Ungefär samtidigt som Gun gick bort 14-15 mars drabbades Janne plötsligt av sjukdom nere i Spanien, vilket hotade äventyra årets redan planerade Varbergssvalborg. Det blev alltså många sabotage i år mot vår verksamhet, vilket dock inte kunde bräcka den, även om den något reducerades. Deltagarantalet reducerades till 16, hälften av rätterna sattes på undantag, champinjonerna uteblev för första gången någonsin, medan det viktigaste blev kvar: laxen, våren och sången.

En enda sak märktes dock konsumtionen stiga ordentligt i år av, och det var spriten. Snapsflaskorna var fler än någonsin, åtminstone i proportion till maten, och det dracks mer än någonsin även av vinet, varför de flesta som fick lov därtill och inte körde nog märktes bli något mer berusade än vad de hade tänkt sig. Det var roligt, så det gjorde ingenting.

Janne höll ett utmärkt inledningsvärdtal, där han beskrev sin nya förhoppningsvis tillfälliga situation som en Cansossavandring, varpå även Ulla höll ett strålande välkomsttal med sedvanligt nykter och konsekvent realism i klar kontroll över hela situationen. Talen till mannen och kvinnan uteblev i år, men någon propsade på att jag skulle säga något om Gun, varför jag beredvilligt tog fram den belysande artikeln om hennes liv och verksamhet i Fritänkarens aprilnummer med anledning av hennes plötsliga avresa, vilken faktiskt blivit skriven under en annan sångarfest i Marstrand med Göta Par Bricoles manskör den 17 mars bara två dagar efter hennes avsked.

Ej heller avtrubbades Gluntarna och serenaderna, och man kom hem igen i sedvanlig ordning halv 3 på natten. Kort sagt, egentligen har ingenting förändrats sedan vårt första gemensamma Valborgsfirande för mer än 50 år sedan.

Eva Dicksons minnesartikel om Gun

Skulptrisen Gun Lanciai, född Westerberg 1920, har avlidit i Dronningmølle, Danmark. Hennes närmaste är sonen Marcus med hustru Ruth, dottern Margherita, sonen Michael med hustru Susanna, sonen Christian samt barnbarnen Bettina, Camilla, Rasmus, Bianca med dotter Emma, Lisa, Thomas och Michelle.

Alltför små lillfingrar tvang tidigt Gun att byta klaviatur mot kavalett, men högst av all konst stod för henne musiken. Arbetet med gips och lera ackompanjerades av toner som lever kvar, inte minst hos ett sista dansande par på hennes sista visning – hennes sista vecka – i Hillerød. Guns sista utställningar i Sverige var ”Tre generationer” i samspel med två kolleger på Ulvsunda slott 2010, och ”Två generationer” på Galleri Hagman i Stockholm 2011. Men hennes konst nådde vida. År 2000 invigde Aptos Academy i Kalifornien en basrelief av 24 terrakottapaneler, ”The Joys of Learning”: en lärare leder barn genom undrens trädgård, befolkad av Peter Pan och andra nyfikna väsen. Fysiskt anknyter den förtrollande skolväggen till hennes första stora utställning, det var i Ottawa 1972. Där, framför en reliefkomposition till Bert Brechts dikt ”Ett barnkorståg”, stelnade en besökare i minnet av sin egen flykt genom Polen tre decennier tidigare. Och Gun skänkte sitt verk till en judisk stiftelse i staden. Många europeiska städer fick också se hennes konst – de musikaliskt eleganta gipsfigurerna, beställda porträtt som göts i brons, underfundigt plirande trollbarn i terrakotta. Därtill utförde Gun akvareller och magnifika applikationstavlor. Slutligen skrev hon mästertligt om sina möten med konst i många länder.

Gun föddes i Borgå. År 1939 kom hon in på Ateneums skulpturlinje i Helsingfors, men snart gjorde Vinterkriget slut på studierna och Gun fick tillverka gasmasker. Hon gifte sig 1942 med Aurelio Lanciai, musikbegåvad affärsman, och tio år senare flyttade paret med fyra barn till Buenos Aires. 1955 kom de till Göteborg och blev med tiden svenska medborgare. Senare bodde Gun och Aurelio i Stockholm, där han avled 1993. Från 2004 bodde Gun hos sonen Michael med familj i Danmark.

Eva Dickson hörde till Guns äldsta vänner från den första Göteborgstiden på 50-talet, när de träffades i Spanska Föreningen, då Eva ännu var gift Sanchez. Den föreningen gav oss många bestående vänner, som även familjen Gumucio från Chile, och fyllde en viktig funktion för oss som en sorts kultursluss från flyttningen från Argentina till ett helt nytt kulturklimat i Göteborg. Genom dramatiska omvälvningar i Evas liv, som kunde bli en hel roman för sig, hamnade hon i Stockholm, men när Gun flyttade dit 1977 fortsatte vänskapen med Eva som om den aldrig avbrutits.

Ovanstående är den minnesruna som publicerats i Svenska Dagbladet, Dagens Nyheter, Hufvudstadsbladet och Göteborgs-Posten i något varierande versioner. Vi ser fram emot Evas kommande bok om Colombia.

Sibelius och Tjajkovskij

Detta är väl ett ämne som aldrig kommer att kunna diskuteras färdigt, då det alltid rått så stridiga meningar om det, men allt tyder i huvudsak på att ingen kompositör har betytt så mycket för Sibelius som Tjajkovskij. Det var huvudsakligen Brahms och Tjajkovskij som Sibelius hade som sina främsta föregångsexempel, men Brahms rigorösa och nästan självdestruktiva krav på sig själv med en nästan tvångströjeaktig akademisk formalism som resultat var ingenting för Sibelius krav på nästan självsvåldig frihet med nödvändiga utsvävningar, som mest kommer till uttryck i hans Kalevalamusik, även om Sibelius själv senare dukade under för tvångsmässig självkritik; medan Tjajkovskijs melodik och ryska utsvävningar var något som det var naturligt för Sibelius att bygga vidare på. Han var ju faktiskt rysk medborgare utom finländsk och åtnjöt tonsättarpension från tsaren redan från tidig 30-årsålder, och Finlands kulturliv var då helt beroende av influenser och samarbete med Petersburg, där i Sibelius ungdom Tjajkovskij ännu arbetade på bara några tiotal mils

avstånd. De hör alltså även samman geografiskt och naturligt samman som invånare vid samma Finska Vik.

Mot Sibelius Tjajkovskijinflenser har främst den invändningen anförts, att Sibelius från och med sin andra symfoni gick helt sin egen väg och lämnade Tjajkovskij och alla andra långt bakom sig. Visserligen, men ändå är Sibelius violinkonsert, som kom långt senare, otänkbar utan Tjajkovskijs, och ännu i den sjunde symfonin erinras man stundom nästan påtagligt om Tjajkovskijs varma melodik. Även *Valse Triste* är nästan otänkbar utan Tjajkovskijs många melankoliska valser och påminner inte om någon annan vals utom Tjajkovskijs. Kort sagt, Sibelius slipper inte sina beröringspunkter med Tjajkovskij så länge han lever.

Till detta kommer även monumentaliteten. Knappast några symfoniker är så monumentala i sina symfoniska uppbyggnadsvisioner som dessa båda, medan heller ingen annan liknar dem i detta. Både Brahms och Bruckner, ehuru suveräna i sitt slag, förlorar något av denna möjlighet genom sin stränga formalism, medan Mahler tappar formen i sina måttlösa utsvävningars oändliga transportsträckor. Det är bara Beethoven som uppvisar samma monumentala frihet i den kreativa uppbyggnaden i en ännu mera genialisk klarhet (då både Tjajkovskij och Sibelius gör sig skyldiga till missar ibland), medan det samtidigt inte finns någon annan rysk tonsättare som betytt något för Sibelius. Rachmaninov och Skrjabin faller långt ifrån och avfärdas utan vidare, medan Sibelius trots mångas motvilja mot detta erkännande med åren alltmera med åren framstår som Tjajkovskijs enda direkta arvtagare.

Högtalarterror (dokumentation)

Upprinnelsen till kontroversen var en rockkonserttävling i mitt arbetshus. Det förekom en notis därom på *facebook* som jag inte kunde låta bli att besvara:

"Vi lever fortfarande på gårdagskvällens fina semifinal med grymma akter och rekordpublik. Samtidigt förväntar vi oss en minst lika strålande fin både dag och kväll här idag. Dörrarna öppnar kl 16.30. Entré: 40 kr..."

"Vi som arbetar högst upp i huset har bara hört det förfärliga basdunket från morgon till kväll båda dagarna. Jag vet, "vi har inte alls spelat så högt", det säger alltid högtalarmusiker, och det är inte musiken det är fel på, bara högtalarna, som de som alltid umgås med sådana är så hjärntvättade av, att de inte fattar att det finns känsliga människor kvar som måste reagera naturligt emot störningar med vibrationer som bara gör dem förbannade. Kan ni inte hålla er på avstånd från vanliga arbetande människor, som försöker koncentrera sig på vettigare saker? T.ex. Ullevi, Hisingen eller helst ännu längre bort? Risken med att hålla högtalarmaxad musik inomhus är att husskakningarna ju inte kan vara bra för byggnaden."

"Det är beklagligt att det stör er. Samtidigt har vi, vad jag vet, avtal om att kunna genomföra soundcheck, spelningar, konserter m.m. lördagar och söndagar såväl dagtid som kvällstid och vardagar efter kl 16. MusikDirekt håller sig vidare under de decibelvärden som är bestämda som maxgräns..."

"Tack för ert vänliga svar. Problemet här är att en aktivitet i huset genom sitt buller omöjliggör en annan som likväl betalar hyra för att få verka i fred. Frågan är om det är så lämpligt med rockkonserttävlingar i ett hus där det samtidigt pågår tysta kulturaktiviteter i många lokaler alla dagar i veckan och alla tider på dygnet. Det är lätt för er att sänka volymen på era infernaliska högtalare, medan tyvärr ingen människa, hur gärna hon än skulle vilja det, kan stänga sina öron. Då detta varit ett ständigt återkommande problem ända sedan ombyggnaden är det hög tid att det tas upp till behandling. med vänliga hälsningar," etc.

I och med att jag avreagerat mig och rockmusikerna dämpat sig någorlunda och situationen inte tycktes upprepa sig antog jag att episoden var avslutad, men till min stora förvåning blev det ett efterspel, som kom fram först två veckor senare. Det visade sig att de ansvariga blivit så störda av min polemik att de kontaktade värdbolaget för huset, som i sin tur kontaktade den administrativa styrelsen för vår verkstad, som kontaktade styrelsen där jag satt med i vid ett möte där jag inte var med, för att komma med en varning. Hela huset mobiliserades alltså för att gå till rätta med facebooksbloggaren som haft den oerhörda oförskämtheten att ifrågasätta rockmusikens rätt till fullständig dunka-dunk-frihet. Därmed var problem-anden ute ur flaskan igen.

Problemet är globalt som en av världens svåraste stressfaktorer. Sätt dig i vilken buss eller jeep som helst i Indien, och i de flesta fall insisterar chauffören på att få spela oupphörlig brakmusik om inte andra passagerare dessutom gör det på sina skrällande telefoner, ofta tre samtidigt med olika repertoarer men samma högsta volym, så att den utsatte inte hamnar i en korseld utan i en trippeld. Man kan inte be en stänga av utan att en annan sätter på. Eller besök nästan vilken restaurang eller vilket café som helst, och endast undantagsvis finner du något där du slipper höra musik som du inte vill höra. Dirigenten Daniel Barenboim uttryckte en gång i TV problemet som så, att man inte ens kunde gå in i en hiss utan att utsättas för "tvångsmatning av skräpmat" (*force-fed with junk food*).

Den utsatte är alltid ensam, vilket de som försvarar högtalartrycket alltid poängterar som ett argument mot den utsatte, som om det att man som enskild individ höjde sin röst mot ett upplevt förtryck berövade en rätten att klaga och skydda sig. När jag en gång hade en granne ovanpå mig, som skröt med att ha högtalarkapacitet på 100 dB och som inte bara utnyttjade detta utan även dessutom stampade takten i golvet, framhöll han ständigt att det bara var jag som klagade, vilket han tog som förevändning för att fortsätta. Naturligtvis var det bara jag som klagade, eftersom det bara var jag som bodde under honom. Resultatet blev ett ständigt upptrappat ensidigt klagomålskrig som slutade i Hyresnämnden. Husvärden löste konflikten med att ge mig en annan bostad högst upp medan grannen fick bo kvar och fortsätta terrorisera nästa hyresgäst, som snart flyttade hon också.

En gång drevs jag till att kontakta polisen, när jag fått husockupanter ovanför mig på vinden, som naturligtvis terror-oväsnades. Polisen tog uppmärksam del av min utförliga rapport, suckade och sade: "Det här är inte klokt, men vi kan ingenting göra." Även där blev det jag som fick flytta medan ockupanterna, som ibland låg utslagna i trappuppgången med nålar kvar i armen, lämnades i fred. Allt jag fick för besväret var ett mordhot.

Litanian kan göras hur lång som helst. Egentligen borde den inledas med upplevelser redan i barndomen av föräldrafria fester under flera dagar med resulterande orgier, stölder och förstörelse. Även våra sångarfester berörs, då vid en viss tidpunkt på kvällen restaurangen i nedre botten av byggnaden kör i gång med dunka-dunk som får hela huset att vibrera genom den typiska oavbrutna dova jordbävningen som dunket resulterar i och går genom allt, vilket är signalen till de mera öronkänsliga att avbryta sångarfesten och gå hem. Min reaktion mot detta är exakt den samma som Jack Londons vargar inför dålig musik, nämligen naturlig. Naturligtvis tillspetsas problemet för min del av att jag är praktiserande musiker. Som hemma i Chopins, Schuberts, Beethovens och Schumanns pianomusikvärld av skönhet måste jag betrakta den betydligt mera hårda, brutala och okänsliga rockmusikvärlden med dess hänsynslösa högtalarförstärkning som en hotfull och ibland fatal inkräktare och objuden gäst av det minst önskvärda av alla slag. Och faktum är att hård högtalarförstärkt elektrisk musik typ hårdrock inte är hälsosam. Det är till exempel bevisat att blommor mår bra av klassisk musik men att de inte gör det av rockmusik eller annan disharmonisk musik typ atonal musik.

Av det ovan sagda framgår det att det alltid varit den utsatte som fått vika sig och ge sig medan det varit förövaren av oväsandet som obehindrat fått fortsätta. Mitt kränkande och aggressiva invektiv mot oväsensmakarna i mitt arbetshus ansågs jag helt ansvarig för själv och inte föranlett av rockkonsertens oupphörlighet från morgon till kväll med dess kroniska jordbävning, som bara gör en förbannad då den omöjliggör annat koncentrerat arbete i huset. Naturligtvis måste de som bara läser mina invektiv utan att de varit utsatta för den föregående heldagshjärntvättens dunka-dunk betrakta mig som skurken.

Det enda jag begär är att få arbeta i fred. Är detta för mycket begärt av livet? Man erinrar sig Arkimedes soldater, som när de ställdes inför samma begäran av Arkimedes vägrade unna honom ett sådant privilegium. Det hör även kanske till saken, att jag lidit av tinnitus sedan 30 år, till följd av utsatthet för detta problem, och att när dessa rockmusiker fann sig utelåsta den lördagsmorgonen var det jag som släppte in dem.

Historien om mitt tinnitus är den, att mina grannar i ett rivningshus i Haga, som hävdade att de ”måste uppleva musiken fysiskt”, behagade tvinga mig att använda öronproppar som måste pressas in så djupt för att skona hörselnerverna, att de måste avlägsnas med våld, vilket resulterade i kronisk tinnitus på vänstra örat.

Och vad har rockmusiken för slutresultat att uppvisa förutom en oändlig rad av bedrövliga patetiska fall av för tidigt självförbrukade musiker? Elvis Presley dog vid 42 fullproppad med droger och skräpmat. Brian Jones drucknade i sin swimmingpool efter en överdos. Janis Joplin dog av en överdos vid 27, liksom Jimi Hendrix vid samma ålder, kvävd av sina egna spyor. Jim Morrison var också 27 när han dog av en hjärtattack efter ständigt accelererat drogberoende. Sid Vicious (Sex Pistols) var 21 när han dog av en överdos efter att ha mördat sin fästmö med kniv utan att ha varit medveten om det. Bob Marley var 36 när han dog av cancer i hjärnan efter konsekvent mångårigt drogmissbruk. Michael Jackson var 40 när han avled till följd av mångårigt medicinmissbruk. Och så vidare. Listan är lång, på Wikipedia upptar den 321 namn av vilka 40 dog av överdoser och 42 av hjärtattacker till följd därav. Deras medelålder är 36.

<http://www.av1611.org/rockdead.html>

Detta är rockmusikens verkliga ansikte: dess baksida av droger, våld och självdestruktivitet. De var inga hjältar eller martyrer. De var vettlösa dårar som förödde och kastade bort sina liv på megaförstärkt oväsen.

Jag har lika litet förstått hur någon kunde gå på rockmusiken som jag kunnat förstå hur någon kunde gå på nazismen eller någon annan massförelse.

Abasverus minnen, del 125: Amiralen.

”Ni borde inte vara här.”

”Tvärtom. Jag om någon borde vara här.”

”Ni utsätter er för en stor risk.”

”Det är kanske meningen.”

”Ni kan bli igenkänd.”

”Även om jag blev det skulle ingen bry sig. Se på mänskorna omkring dig. De är alla döende och vet om det eller är åtminstone omedvetet inställda på det – liksom hela världen. Vem bryr sig? Gör du det?”

”Är det därför ni är här – för att ni gör det?”

”Jag gör det faktiskt, men det är knappast därför jag är här. Jag är enbart här å yrkets vägnar. Det är mitt jobb.”

”Att utsätta er för risk?”

”Att ta reda på hur saker och ting förhåller sig. Att bilda mig en uppfattning om situationen för att rätt kunna ta ställning till den och i bästa fall göra någonting åt det, men det kan ingen nu längre. Allt har gått för långt.”

”Och därför struntar ni i den risk ni utsätter er för.”

”Fullständigt. Det kan kvitta. Ni har känt igen mig och är lika medveten som jag om världens undergång och kan lika litet som jag göra något åt det – fastän vi två om några egentligen borde kunna göra det.”

”Vem tror ni att jag är?”

”Det spelar ingen roll. Ni är här precis som jag och är medveten om precis samma universella hopplösa situation.”

”Ni hade verkligen kunnat göra något åt saken.”

”Vad då?”

”Expediera honom.”

”Tror ni inte vi har försökt?”

”Varför har ni misslyckats?”

”Säg det. Det låter banalt, men jag skyller på otur, för jag har ingenting annat att skylla på. Vi har försökt, och vi tänker försöka igen, tills vi lyckas eller har misslyckats för sista gången. Men även om vi misslyckas även för sista gången kommer han då själv att spränga sig själv i luften, för han kommer då inte att ha någon annan utväg.”

”Hur kunde han komma till makten, och hur kunde ni låta honom få sitta där?”

”Återigen låter det banalt, men han var tyvärr det bästa som då kunde åstadkommas. Vi hade inget val. Han vann ju faktiskt demokratiskt sin maktställning. Vad han sedan gjorde med den gjorde han helt själv på eget ansvar och var ingen annans fel.”

”När upptäckte ni att det var fel?”

”Riksdagshusbranden. Det var den avgörande kuppen. Efter den införde han ju undantagstillstånd, som han sedan aldrig släppt. Det är det han levtt på som diktator hela tiden, som en ursäkt för sin totala självsvåldiga diktatur.”

”Och när började ni inleda attentaten mot honom?”

”De blev inte nödvändiga förrän efter krigsutbrottet. Det förekom attentat tidigare, men aldrig genom *Abwehr*.”

”Ställde ni er faktiskt själv bakom något attentat mot honom?”

”Jag hade kunnat göra det vid ett tillfälle men tvekade för länge. Det var alltför många andra som var alltför ivriga att riskera livet och mer därtill för företaget för att jag egentligen skulle behövas. Det mest lyckade försöket var när de faktiskt lyckades få en bomb ombord på hans plan, men den exploderade aldrig. Otur. Det hade kunnat rädda hela Europa.”

”Ni om någon borde kunna lyckas. Ni har ju den perfekta positionen, och han har alltid respekterat er kanske mer än någon annan.”

”Inte nu längre. Det är inte mycket kvar av *Abwehr*. Våra befogenheter krymper och kringkärs hela tiden, medan i stället SS ges större och större befogenheter, men SS är ett amatörsällskap av fanatiska narrar som inte vet vad de gör och bara handlar i blindo. Att följa auktoriteter i blindo är det enda de kan, och det är därför de får större och större befogenheter, för det är bara det som ledarskapet vill ha – blind lydnad. *Abwehrs* styrka var att vi alltid hade full frihet att agera på egen hand. Vår självständighet gav oss handlingsfrihet, och det var bara därför vi kunde lyckas med så många svåra operationer, framför allt alla sprängattentat i London och utomlands.”

”Ändå respekteras ni även av Churchill.”

Han log. ”Jag vet. Vi känner varandra och kan varandra, som gamla soldater genom flera krig. En god general känner och älskar en annan god general, även om de formellt är fiender.”

”Ni har aldrig tänkt på att fly över till England, som Rudolf Hess?”

”Och vad fick Rudolf Hess för det? Han var gränslöst naiv i sin hysteriska idealism. Han trodde han kunde få till en separatfred med England. Men engelsmännen är tyvärr ordhålliga och har sedan länge en pakt med Stalin, som de aldrig kan frånga så länge kriget pågår. Stalin däremot skulle kunna bryta vilka överenskommelser som helst och gör det hela tiden, som den totalförrädiska natur han är går han därför konsekvent in för att ständigt rensa ut alla sina närmaste kamrater ur sitt terrorparti, då de kommer för nära den makt som han är så psykopatiskt besatt och svartsjuk av. Han är den totala politiska instabiliteten personifierad. Därför blev han helt ställd inför Rudolf Hess’ manöver. HAN trodde Hess skulle kunna få en separatfred med England, och bara därför inställde han anfallet mot oss.”

”Var det beslutat att han skulle anfalla?”

”Angreppsplanen förelåg fullt utarbetad redan 1936. Stalin är inställd på att grabba åt sig hela östra Europa – och mer, om han kan komma åt, och Churchill är sedan gammalt delaktig i planen. De har kommit överens. Hess trodde han kunde punktera den, men han lyckades bara uppskjuta den. Vi angrep ju Ryssland i stället, och tyvärr har Hitler helt rätt i att det skaffar oss en bättre strategisk möjlighet än om Stalin angripit först. Hitler såg föregripandet av det ryska anfallet som sin enda chans att vinna världskriget men bedrog sig. Han har aldrig kunnat vinna det, vilka spektakulära framgångar han än lyckades prestera i början. Enda sättet att undvika att förlora kriget hade varit att aldrig starta det. Då hade

antagligen polackerna startat det i stället och skylt på att de känt sig hotade av oss genom den aggressiva Danzigpolitiken, och då hade även Stalin kunnat genomföra sin Operation Åskstorm utan engelsmännens hjälp. Även ett sådant krig hade vi aldrig kunnat vinna, men det hade då blivit ett försvarskrig i stället för ett anfallskrig, vilket hade sett bättre ut i historieböckerna och givit oss en moralisk fördel. Nu blev det i stället tvärtom. Det är Finlands fördel i kriget mot ryssarna. De blev angripna österifrån båda gångerna och kommer att klara sig bättre ur sina krig än ryssarna, vilka svåra förluster och landavträdelser de än utsätts för, medan ryssarnas förluster redan i Vinterkriget ju var abnorma. Rysslands katastrofala förluster i det japanska kriget för 40 år sedan var inte så överväldigande fiaskoartade som deras totala brakförluster i Finland, där de förlorade den ena armén efter den andra.”

”Tysklands lär bli mycket svårare i Ryssland när vintern kommer.”

”Var så säker, men hur svåra förluster vi än gör kommer ändå ryssarna att göra värre, då Stalin inte har några skrupler inför att offra hur många miljoner män som helst. Han saknar helt den europeiska militära prudentligheten att även i de svåraste krig försöka rädda så många liv som möjligt.”

”Ändå har Hitler inte några betänkligheter inför att offra judar.”

”Det är det han faller på, och det är det som definitivt kommer att bli hans undergång och hela Tysklands, då han dragit hela landet med sig i detta sitt personliga fall, som är det mest irrationella vansinne som världen någonsin skadat. Detta är problemet ingen kan lösa, och när vi så många gånger försökt lösa det genom att bomba bort honom har vi misslyckats varje gång.”

”Är det därför ni är här?”

”Det är här som undergången har sin hjärtpunkt och utgångsläge. En halv miljon har pressats in här i detta inmurade ghetto i Warszawa för att så småningom metodiskt avlivas allihop, som djur instängda i ett slakteri. Det är det Wannseekonferensen handlade om, att organisera det stora slakteriet, så att det skulle fungera och den stora slakten skulle kunna genomföras. Ja, det är därför jag är här, för att bilda mig en uppfattning om situationen. Hitler må ha gått in i politiken och kämpat sig fram till sitt ledarskap med från början en sorts heroisk korstågsidealism i den uppriktiga föresatsen att göra någonting åt det bolsjevikiska hotet från öster med dess anarkism och totala diktatur, men som Platon så riktigt anmärker kan man inte bekämpa en ond fiende med de onda medel som behövs utan att bli lika ond själv. Det hade behövts en annan strategi mot den kommunistiska ideologins mörka diktatur än våld. En Einstein och en Stefan Zweig bland andra humanister hade kunnat hjälpa Tyskland bättre med intelligentare medel mot den ideologiska diktaturens slaveri från öster än Hitler med sin dödfödda krigsindustri, om de fått stanna kvar och verka i Tyskland. Nu drevs de ut i stället och tvingades till Tysklands fiender, liksom Churchill tvingades göra gemensam sak med Stalin, som egentligen är den enda boven och faran i det hela, vilket kommer att bli uppenbart när kriget är över och han ensam överlevt av alla diktatorer.”

”Har ni någon aning om hur Hitler kunde bli så besatt av sitt rabiata judehat?”

”Ingen kan förklara det. Vi försökte från början komma till rätta med mysteriet utan att lyckas. Det finns ingen rationell förklaring till hans fixa idé och ännu mindre någon irrationell. Det är som en oförklarlig sjukdom.”

”Som hela Tyskland har gått på.”

”Som hela Tyskland har smittats av. De har inte gått på den frivilligt utan snarare blivit smittade, som av en andlig pest. Som sagt var, ingen kan förklara det eller kommer någonsin att kunna förklara det.”

”Vad tänker ni göra?”

Han suckade. ”Det enda som jag gjort hittills: fortsätta sköta mitt jobb.”

”Men ni nämnde att era befogenheter hela tiden kringskärs. Vore det inte bättre att följa Rudolf Hess’ exempel?”

”Min vän, glöm inte att jag är chef för Tysklands underrättelsetjänst, som gjort sig skyldig till hur många attentat som helst på framför allt brittisk mark. Om jag gav mig till England skulle jag omedelbart skjutas på fläcken – de skulle inte ha något alternativ, hur

mycket Churchill än respekterar mig som fientlig kollega. Jag är mycket värre än en spion. Ingen skulle vara betjänt av min avrättning. Då finns det i alla fall fortfarande något jag kan göra här hemma, som att undersöka möjligheterna för nästa bombattentat mot korpralen och för sammansvärjningar och kupp-möjligheter för att snarast möjligt kunna få ett slut på kriget och ge Tyskland en rationell regering, men dessa möjligheter ser jag tyvärr som realist att blir mindre för varje dag.”

”Jag vet att ni lyckats rädda hundratals judar genom att ta dem i er tjänst och skicka dem utomlands på spionuppdrag. Detta kommer vi judar aldrig att glömma er för.”

Han log sorgset. ”Liksom Hitler bara kommer att bli ihågkommen för sitt förintelseprogram mot judarna, medan hans korstågsplaner för att rädda Europa från Stalins totalitära slavdiktatur aldrig kommer att uppmärksammas.”

Vi drack en kopp surrogatkaffe där tillsammans på det solkiga överbefolkade kaféet i hjärtat av Warszawaghettot, där just trängseln och det livliga folklivet bland alla gästerna gjorde att vi kunde tala fullständigt fritt med varandra utan att ens anfäktas av någon misstanke om att någon kunde upptäcka eller bry sig om vilka vi var.

Wilhelm F. Canaris, 1887-1945, amiral efter första världskriget, blev 1 januari 1935 chef för Tysklands underrättelsetjänst *Abwehr* vilket han förblev till sin arrestering i februari 1944, misstänkt för dubbelspel av Himmler. Han avrättades genom långsam hängning 9 april 1945 bara några dagar innan de allierade hann fram till koncentrationslägret i Flossenbürg i Bayern nära Tjeckoslovakien, där han redan allt utom torterats ihjäl.

Somliga filmer

Den kanske mest imponerande filmen under den senaste tiden var Sergej Bondartjuks filmatisering av slaget vid *Waterloo* från 1970 med Rod Steiger som Napoleon och Christopher Plummer som Wellington. Det var en mammutproduktion med konsekvent verklighetsförankring hela vägen, där höjdpunkterna utgörs av de svindlande kavalleriattackerna. Det var ingen datoranimering som användes på den tiden utan levande hästar och människor *en masse*. Han gjorde denna internationella film efter sina framgångar

med "Krig och fred", där han själv spelade Pierre, men frågan är om inte *Waterloo* är ett strå vassare, just genom att det inte är någon roman utan en noggrann återgiven bataljmålning av verkligheten som den var.

Lika imponerande men på ett helt annat sätt var Lindsay Andersons klassiker i svartvitt från 1963, den konsekvent avgrundsrealistiska "*This Sporting Life*" med Richard Harris i sin första stora huvudroll som fotbollsspelaren som gör karriär men förlorar allt på vägen. Hans traumatiska affär med en ensamstående moder och änka är egentligen filmens huvudtema, ett plågsamt självplågeri som oavbrutet konsekvent stegras till den outhärdliga kulmineringen i slutet, som i sin skoningslösa realism och starka återgivning av egentligen det mest triviala och vardagliga tänkbara drama är mördande i sin förtvivlade passion. Detta är ett passionsdrama om helt vanliga enkla människor som dock höjs till en nivå långt över den vardagsrealism den ändå konsekvent förblir förankrad vid, vilket bara gör den ännu starkare.

Lika gripande var den indiska "*Apur sansar*", den sista avslutande delen i Satyajit Rays bestående klassikertrilogi från 50-talet genomförd med extremt låg budget men oöverträffad i sin svindlande melankoli. Den första delen skildrar den förpinta moderns öde, andra delen är en mellandel och skildrar fadern, medan sonen i den tredje delen höjer trilogin till en sublimering av en absolut innerlighet i skildringen av relationer. Smärtan och melankolin är ousäglig i sin andlösa övermaktighet men lika oändligt betagande i sin förlösande skönhet.

"La strada" är en annan sådan film, Fellinis främsta och av många kritiker rankad som en av filmhistoriens tio bästa filmer, vilken mening Fritänkaren delar, som man varje gång man ser den på nytt slås av, att den var som ny igen. Den är så levande och äkta hela vägen i skildringen av dessa landsvägstaskspelare, där Anthony Quinn som den brutale Zampanò, Giulietta Masina som Gelsomina och Richard Baseheart som Toker kanske alla tre gör sina livs bästa roller. Emellertid tar Anthony Quinn priset i gestaltningen av den fullständiga nakenheten i ett liv av bara fåfångans tomhet som lön för att man inte gjort mer än försökt överleva och i sina fåfänga uppträdanden egentligen bara gjort fiaskon hela vägen. I sin enkla neorealistiska fundamentalism är detta ett drama i klass med *Macbeth* i sitt genomskådande av att summan av ett liv bara kan bli frustrationens oändliga sorg och bitterhet.

Lika gripande på ett helt annat sätt var den ganska moderna franska "*Deux jours à tuer*", en film som vi noterat tidigare men som gav ännu mer vid dess avnjutning med facit i handen. Huvudpersonen är en 42-årig man på höjden av sitt livs lycka och framgångar, han har ett drömjobb och egen firma, en lycklig familj med två barn, en betagande hustru och många goda vänner, som han alla gör upp med och demonstrativt förkastar i synbarliga anfall av grundlös och ofattbar elakhet, och ingen fattar någonting. Han kastar sig i sin bil och kör upp till nordkusten i 240 kilometer i timmen och struntar i alla fartkameror för att sedan ta båten över till England och vidare till Irland, där han uppsöker sin far, som han inte sett på 20 år. Då först börjar bilden klarna när publiken äntligen får veta något om bakgrunden till det hela, och hela avslöjandet blir överväldigande i sin fullständigt äkta ödesanatomi, där alla bitar faller på plats och stämmer i en förkrossande historia om hanteringen av det ohanterbara.

"*Hilary and Jackie*" berättade historien om Jacqueline du Près och hennes syster Hilary, som var flöjtist och valde ett enklare liv närmare jorden, som Jackie avundades henne intill besatthet, medan Hilary var lika avundsjuk på Jackies överlägsenhet men förstod att visligen underordna sig. Jackies öde förblir ousägligt tragiskt, och Emily Watson (som spelade huvudrollen i Lars von Triers "*Breaking the Waves*") gör den svåra rollen fullständigt övertygande. Även Daniel Barenboims karaktär kommer fram på ett äkta sätt, och fastän alla avigsidor i dessa relationer kommer oförblommerat fram handlar filmen inte alls om något nedsättande avslöjande. Tvärtom. Just genom att man lär känna dessa individers baksidor kommer man närmare dem och kan man omfatta dem med ännu större förståelse och sympati.

Även Hitchcocks *"Foreign Correspondent"* från 1941 tålde mer än väl att ses igen. Efter framgången med *"Rebecca"* året innan, som gav honom hans enda Oscar, gjorde han denna politiska thriller om krigsutbrottet och en korrespondent (Joel McRea) som hamnar mitt i intrigernas hjärtpunkt när ett politiskt mord äger rum inför hans ögon. Det är den berömda paraplysekvansen, som efter en halvtimme våldsamt bryter av en lång och idyllisk inlednings mycket bekväma och behagliga tillvaro i den våldsamma oväderskontrasten i regn och rusk och utbrytande kaos, för att sedan under hela resten av filmen aldrig avmattas i sitt frenetiska tempo. Det är politikern som är centralgestalten, en nästan profetisk karaktär som kidnappas för sin kunskaps skull och får en del soloscener som förblir filmens mest oförglömliga. George Sanders, som var den skurkaktiga kusinen i *"Rebecca"*, har här fått sin kanske mest sympatiska och intressanta roll som påpasslig räddare i nöden.

Lika underfundig och givande att se om igen varje gång är Terry Gilliams tidiga och kanske mest lysande film *"Time Bandits"* med sju dvärgar i huvudrollen, som är på flykt genom olika tidsdimensioner efter att ha stulit en magisk bok från onskans högsäte, härligt gestaltad av David Warner. Filmen är en fantasmagori av underfundiga och fantastiska infall, Sean Connery är Agamemnon, John Cleese är Robin Hood, Ralph Richardson är Gud (inträder först i den sista scenen som en korrekt ämbetsman) med mycket annat, och även om det är en självklar sagofilm är den rik på material till eftertanke.

Hans senaste film är *"The Brothers Grimm"*, som dock är något överbelastad av framför allt tekniska effekter. Bröderna spelas av Heath Ledger och Matt Damon och är rena charlataner som med rätta råkar illa ut för sina bedrägerier. Filmen har alltså ingenting att göra med verklighetens bröderna Grimm, vilket Cineramafilmen från 1964 med Laurence Harvey och Karl-Heinz Böhm desto mera hade. Dock förekommer ett antal av Grimmsagorna om dock bara som fragment. Även denna film är en fantasmagori av visuella fyrverkerier och fullständigt förryckt fantasi, där de tekniska effekterna levereras nästan som genom oavbruten tvångsmatning hela vägen. Man kan knappast se den mer än en gång.

Då var Disneyproduktionen *"Prince of Persia"* intressantare och mera underfundig, som också handlar om manipulationer av tidsdimensionen, och här är handlingen mera konsekvent och påtaglig. Det är en överdådig äventyrsfilm där romantiken faktiskt spelar huvudrollen, musiken är väl komponerad och anpassad efter den oupphörligt förtrollande exotismen, men framför allt visuellt är detta en film att gärna se om igen.

På tal om fester för ögat med dito musik kan vi avsluta med klassikern *"Ziegfeld Follies"* gjord ganska omgående efter andra världskriget, en film som inte liknar någon annan, då den varken har handling eller stjärnroller och ändå förblir en av de mest betagande filmer som någonsin gjorts. Florenz Ziegfeld var den stora portalfiguren till amerikansk *show business* i början av förra seklet som insåg det effektiva i att presentera flickor på scenen i hundratal, vilket recept han konsekvent genomförde med legendariska framgångar. Hans shower var överväldigande skönhetskrytvalser i klädprakt och vackra flickor in absurdum, och denna film försökte återskapa något av hans magi och lyckades i viss mån. Hela filmen består bara av shownummer och sketcher, Fred Astaire framstår som den ledande stjärnan då han är med i flest episoder, Judy Garland, som då var gift med Vincente Minnelli som gjorde filmen, strålar även som filmstjärnedeiva i sitt framträdande, där hon praktiskt taget får spela sig själv, Red Skelton genomför filmens roligaste sketch i en reklam för whisky, en förlaga till 'Grevinnan och Betjänten', som måste ha influerats av Skeltons virtuositet, medan det även förekommer små dramer, främst den centrala episoden från Londons Chinatown, filmens enda tragiska inslag men kanske dess vackraste och definitivt det som gör det djupaste intrycket, en atmosfärisk dröm av bitter hopplös romantik. Kathryn Grayson avslutar det hela med sin skönsång i en helgjuten hyllning till filmens kärna, som är skönheten.

Några milstenar, maj-juni 2013

- 1 140 år sedan David Livingstones död.
- 4 Hosni Mubarak 85 år.
- 5 Sören Kierkegaard 200 år.
Tyrone Power 100 år.
Michael Palin 70 år.
- 6 Stewart Granger 100 år (egentligen James Stewart)
- 7 250 år sedan hövdingen Pontiac av Ottawaindianerna inledde belägringen av Detroit i det största och till en början mest framgångsrika av alla indiankrig.
- 9 35-årsminnet av Aldo Moro.
- 16 250 år sedan Doktor Samuel Johnson och James Boswell första gången träffades.
- 21 Joseph Fouché 250 år, Napoleons beryktade polischef.
- 22 Richard Wagner 200 år.
- 27 Henry Kissinger 90 år.
Cilla Black 70 år.
- 28 Joseph Ignace Guillotin 275 år, uppfinnaren av det beryktade avrättningsredskapet.
- 29 100 år sedan uruppförandet av Stravinskis balett "Våroffer" med resulterande kravaller.
60 år sedan Edmund Hillary och Sherpa Tenzing nådde toppen av Mount Everest.

juni

- 3 50 år sedan Johannes XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli) gick ur tiden.
- 5 50 år sedan Profumoskandalen.
- 7 James Ivory 85 år.
- 9 Cole Porter 120 år.
- 13 Malcolm McDowell 70 år.
- 15 Edvard Grieg 170 år.
- 23 Kejsarinnan Joséphine (Napoleons första hustru) 250 år.
- 26 Georgie Fame 70 år.

Påskbesvär, del 2: Ankomst Verona

I Sverige väcker rasismen och främlingsfientligheten en ständigt växande debatt med ständigt djupare polarisering och motsättningar, men det är rena barnkammaren mot Danmark, där attentat blir allt vanligare med bomber. Pressfriheten och yttrandefriheten är hotade genom partisk och osaklig antipati mot faktiska obekväma sanningssägare, och på gatorna i Köpenhamn verkar det utomeuropeiska folkelementet genom färgade och gutturala arabisktalande nästan dominerande. På Hovedbanestationen i Köpenhamn var varannan människa antingen muslim, asiat eller färgad. Vad gör alla dessa människor i Danmark?

I Storbritannien har premiärministern det svårt med att försvara nödvändigheten i att minska antalet färgade invandrare från 100,000 till 10,000 om året då detta verkar stötande för så många, men tyvärr måste man vänja sig vid sådan politik parallellt med accepterandet av klimatförändringens icke önskvärda konsekvenser.

Dessa tendenser till omänsklighet ser man överallt i Köpenhamns järnvägsstation. Det finns skyltar på cafémöbler, som direkt förbjuder icke-cafégäster att alls sätta sig där, även om de är tomma. Man får inte gå in i en något värmande lokal (från stationens allestädes närvarande iskyla) utan att beställa något. Skräpmatbarerna är förfärliga, då personalen tydligen aldrig hinner rensa borden från allt kladd, matrester, nersölade servetter och annat äckligt som samlas där. Personalen är i regel färgad.

Tåget var emellertid varmt – man slapp frysa där den här gången, men snön låg kvar denna skärtorsdag den 28 mars så långt ögat kunde se, smutsig, halvsmält, men dock snö.

Genom hela Tyskland snöade det, och tåget blev ordentligt försenat. När vi kom fram till Fulda en timme försenade klockan 6 på morgonen skulle kaféet, det enda varma stället på

orten, ha öppnat klockan 5. Det var stängt, och asiater städade där inne, vilket i alla fall tydde på att det skulle öppna. Det öppnade halv 7, så att man precis hann med en kopp kaffe före nästa tåg.

Även Münchentåget var försenat. Toaletten var förstoppad, det gick inte att spola, allting simmade omkring i klosetten hur äckligt som helst – ursäkt realismen. Ingen var ansvarig, och ingenting gjordes åt saken. Kupén fylldes till mer än trängsel av folk som kommit fel. Det var påsktrafiken.

Den blev värre efter München, så att folk måste sitta i gångarna. Kappsäckar på hjul rullade omkring i korridoren, så att förstoppningarna maximerades. Det snöade åtminstone inte längre, men snön låg kvar överallt.

I Italien avtog snön för att försvinna helt och avlösas av ganska tjock dimma, men så fort jag klev av tåget i Verona började det regna.

Mån om mina kommunikationslinjer gick jag genast till mitt gamla internetcafé på Via Roma, men det fanns inte kvar. Jag frågade en grupp ungdomar på Piazza Brà efter något internetcafé, och de rekommenderade det på Via Roma. Jag gick tillbaka dit i hopp om att jag missat det, men det fanns definitivt inte där längre.

Jag fortsatte till Alberto, som blev lika glad som alltid över att se mig. Vi tog en espresso tillsammans, och han berättade att det hade regnat hela vintern i Verona så gott som varje dag, och bättre var inte att vänta inför påsken.

På min begäran ringde han till Via Zamboni för att förvarna om min ankomst. Han fick tala med Achille som ”som vanligt drevs vansinnig av sin hustru”. Det var bara att fortsätta dit – alarmet hade gått.

Som vanligt blev jag mottagen med öppna armar och varma hjärtan. Paolo min kusin kom också dit senare och tog hand om sina föräldrar. Ida berättade att Achille inte längre går ut på grund av sina onda knän, men hon ska alltid överdriva. Han medgav att han inte längre körde bil, men det var allt. Ida hade dock själv varit två månader på sjukhus igen. Jag redogjorde för Paolo om Guns bortgång, och han berättade, att det var livsfarligt för gamla att hamna liggande på sjukhus. Ligger de på rygg bildas det vatten i lungorna som nästan ofelbart leder till lunginflammation, och det var precis vad som hade hänt med Gun.

Vi hade dock en trevlig stund tillsammans, och jag kunde berätta Albertos nyhet, att hans mor Gina vid 93 var vid full vigör och aktiv fortfarande. Achille skulle fylla 93 i juni, men både han och Ida verkade må efter omständigheterna fuller väl fortfarande. Achille var entusiastisk över den nye påven, ”vi har ingen regering, men vi har en förträfflig påve”, som under skärtorsdagen hade besökt ett fängelse för att i enlighet med evangeliet tvaga tolv lärjungars fötter. Påvens tolv lärjungar hade varit unga fängelseinterner. Han hade undanbett sig all publicitet och alla media, det var något fullkomligt privat, och under korsvägsandakten i TV på långfredagskvällen fick jag äntligen se honom *live*. Han gjorde ett mycket öppet och ärligt intryck.

Så var man lyckligt hemma i Verona igen, och det verkade som att man skulle bli kvar här och varken komma vidare längre söderut i Italien eller till Grekland denna gång.

(I nästa nummer: *Påskprospekt*)

Rapport från Kuba, del 3 och avslutning

Vi sitter här och undrar vart tiden tog vägen? Tid kan verkligen uppföra sig nyckfullt. Ena stunden finns den i överskott, rör sig knappt märkbart framåt, för att plötsligt lägga in högsta växeln och rusa fram mot ett datum som alldeles nyss var oändligt långt borta, någonstans på horisonten.

Tidens nyckfulla beteende stämmer ganska väl med våra ständigt skiftande känslor för Kuba. Just nu är vi inne i en förälskelsefas och det beror säkert på att vi snart kommer att lämna detta stökiga, svärbegripliga, motsägelsefulla, onda och underbara land. Varje dag blir vi berörda på olika sätt. Ofta är det ett möte med någon alldeles okänd människa som rör

om inne i hjärteroten, skakar om oss och lockar till leenden, skratt eller tårar, eller allt på en gång. Livet är oförställt; husen har rämnande fasader men människorna har ofta inga alls.

Vissa dagar har vi varit deprimerade av smutsen, fattigdomen och bristen på hopp för alla kubaner som sliter för sin överlevnad. Andra dagar ser vi möjligheterna, stoltheten, livsglädjen och en alldeles underbar kärlek, generositet och omtanke. Tre månader på Kuba har förändrat oss och vår syn på vad som är viktigt i livet. Det har nog varit nyttigt för oss att lämna allt det välorganiserade, vårt närsynta tokfokus på att renovera hus och vårda saker, och affärernas överflöd. En total shopping detox. Som i alla ytterligheter önskar man att det skulle finnas någon mellanväg. Vi pratar mycket om hur Kuba ska kunna utvecklas till ett land där man tar tillvara människors kunskaper och goda vilja. Där tystnad, lögn, propaganda och rädsla byts mot varje människas rätt att läsa och lyssna på vad man själv vill, tänka och fatta egna beslut.

När Fidels lille bror Raul tog över betydde det en början till en ny era. Med små försiktiga steg införs nya lagar som gör det möjligt att starta små verksamheter, men varje lag omgärdas av massor av om, och men och kanske. Det är bråttom att få ekonomin på fötter och alla goda krafter behövs. För någon månad sedan förklarade regeringen att det skulle bli lagligt med tre nya sysselsättningar (förutom de 178 som blev tillåtna för snart två år sedan) - ”Ordna Femtonårsfester” är ett av de nya yrkena. Samtidigt är det uttryckligen förbjudet att starta ett litet tryckeri, trots skriande behov. De kubanska lösningarna på akuta problem är ibland lite eljest.

En kubansk vän berättade hur det fungerar: Mannen kommer hem oväntat och finner sin kompis sedan många år tillsammans sin fru i soffan. Detta kan han förstås inte tolerera - hans bästa vän och hans fru! Hans värld rasar. Han måste återställa ordningen, ta kontroll, hämnas, göra något radikalt. Resolut slänger han ut soffan.

Nu tar vi en vända via México City och sedan kommer vi faktiskt hem. Det skall bli härligt att kunna träffas igen!

Vi tackar Johannes och Carin för denna värdefulla rapport från en världsdel som Fritänkaren aldrig har en möjlighet att besöka, och för tillåtelsen att publicera den - med fingerade namn.

Resan till Dzhongkhul, del 8: Lycklig resa

Det saknades inte underhållning under natten. En av de andra gästerna var en något bedagad amerikanska som levde i Nagar och verkade ganska välrokt. Hon klagade på allt. När en annan midnattsgäst började sängroka (vi var ungefär 16 gäster i samma rum på hårda sängar) fällde hon genast en ryslig kommentar om någon ” *fucking idiot*”. Utanför bullrade det oavbrutet av en bred meny av dunka-dunk-bilar, bussar, truckar och andra gnisslande fordon, då det var den lokala huvudgatan. När cigarettkillen tände sin andra cigarett och fortsatte röka i sängen vaknade den äldre österrikaren och sade strängt till honom att släcka cigaretten. Han ville inte ha eldsvåda i sovsalen. Vem ville ha det? Risken var naturligtvis liten att sängrökaren skulle vara så ansvarslös, men det var festivalkväll, och allt material i salen var eldfångt, så sängrökaren fick släcka sin andra cigarett men bad inte om ursäkt. Den bitska amerikanskan tackade österrikaren.

Det fanns även skrikande småbarn i salen som vaknade till och började gråta ibland, men deras moder var hårdhänt, så de var svåra att få tyst på. Det var dessutom god akustik och eko i salen, så det var omöjligt att lokalisera var barnen egentligen fanns.

Men amerikanskan blev slutligen led vid allt oväsandet utanför. Där förekom tydligen tre lokala påverkade unga herrar som var invecklade i ett outredligt argument. Amerikanskan sov närmast fönstret, så hon måste höra varje ord utan att förstå något. Till slut blev hon rasande och steg upp och bad dessa *motherfuckers* dra åt helvete med andra liknande odiplomatiska uppmaningar. De tre unga männen bad om ursäkt gång på gång medan hon bara fortsatte och slutligen gav sig, men de tre unga männen förblev invecklade i sin diskussion och kunde inte avsluta den. Den var mycket livlig och lät mycket intressant,

men den stackars amerikanskan hade fått nog. Efter en halvtimme steg hon upp igen och återupptog den råbarkade utskällningen utan nyanser. De tre unga männen bad igen så *absolutely* om ursäkt, hon gick till sängs igen, – och de tre männen fortsatte. Jag tror inte hon reste sig en tredje gång. Dunka-dunk-bilarna och truckarna höll också på. Jag somnade ifrån det och sov gott hela natten.

Till min stora förvåning fungerade min väckarklocka, så jag kunde stiga upp i god tid för min buss klockan 5 och ta det lugnt. Det regnade, och vädret verkade allmänt hotfullt och var dessutom kallt.

I bussen infann sig två unga käcka italienare från Carrara och Florens, den ene tungt biffig och den andra mager, som Helan och Halvan, men båda var långa. En tredje passagerare av vår sort var en ung venezolanska, som liten och späd ändå vågade resa på egen hand. Hon var mycket behagfull. Det blev heller inte många andra lokala passagerare, bussen blev inte mer än halvfull om ens det, så vi fick alla goda platser. Äntligen var förutsättningarna idealiska för att kunna fotografera från båda sidorna av bussen när man ville, medan vädret tyvärr saknades – det småregnade ända upp förbi Baralacha La, det första passet, och det var bittert kallt.

Så småningom tinade man hjälpligt upp, och vid Sarchu såg det redan hoppfullt ut. Framför allt hade vi tur med vår chaufför, som var en god pådrivare. När vi kom fram till Pang var det dags för lunch, och till min utomordentliga förvåning var klockan bara något över 12 – vi hade kört halva vägen på bara drygt sex timmar. Detta verkade för lovande för att man riktigt skulle våga tro på att det var sant.

Det visade sig vid lunchen att italienarna var för första gången i Ladakh, och tyvärr drabbades florentinaren av höjdsjuka – han kunde inte smälta frukosten, som kom upp. De visste inte var de skulle bo i Leh, så jag lovade visa dem mitt värdshus.

Under tiden blev vädret bättre och bättre, och i Pang mådde man redan bra i solen. Resan fortsatte att gå effektivt till, vi kom igenom Changtangöknen före 4 och nådde Upshi redan halv 5. Det var första gången kanske någonsin som jag skulle nå fram till Lung Snon i dagsljus.

Vi kom fram till Leh 20 minuter i 6, alltså 12 timmar och 20 minuter efter Keylong. Det slog alla rekord. Jag hade aldrig varit med om något liknande. Och detta var en gammaldags skraltig statlig klumpbuss av typen skolbussen skumpa-dumpa. Jämför samma resa med förra årets lyxbuss som tog 17 timmar på sig för samma sträcka i bättre väder. Vi hade ändå haft regn hela morgonen. 2000 hade den bussen kostat, vår hade kostat 655 från Manali.

Jag tog med mig italienarna och venezolanskan till mitt hotell, som tyvärr var fullt. Lung Snon var besatt av grupper, och min värdfamilj hade naturligtvis bara reserverat ett rum för mig. Men det var tidigt på kvällen, och mina vänner skulle lätt hitta ett annat ställe i närheten.

Österrikarna hade jag tagit farväl av tidigt på morgonen. Vi hoppades vi skulle ses igen i Zanskar.

(I nästa nummer: *I Leh.*)

Den strålande fiaskoresan, del 18: Dharamsala

Denna resas stora misräkning var vädret. Då förra året var ett sådant katastrofår för monsunens skull, och då jämna år nästan alltid hade medfört översvämningar, räknade vi kallt med att detta år skulle vara mildare och lättare, men vad vi bedrog oss! Prognosen höll till att börja med, monsunen gjorde inget väsen av sig utan tvärtom fick bönderna att klaga på för litet regn, tills vi landade i Delhi. Redan i Simla drabbades vi av katastrofregn som förstörde vägar och broar runt omkring oss.

Ingenstans märktes denna misräkning tydligare än i Dharamsala. Under den andra veckan i september skall normalt monsunen redan vara på upphällningen och som värst erbjuda några svaga eftermiddagsskurar, men detta år var olikt alla andra. Vid ankomsten till Dharamsala möttes jag av blix och dunder, åska och hällregn, som varade i 24 timmar. Den första dagen regnade bort, jag hade regn hela vägen upp till Triund på morgonen, och även

om det lättade där uppe var det åter regn hela vägen ner. Andra dagen var det bättre, det blev inget regn förrän på eftermiddagen, men då öste det åter rejält i timmar. Från Triund såg inte Snowline särskilt attraktivt ut insvept i moln och regndimmor, så jag avstod från ett besök, men sista dagen gick jag upp dit, 1500 meter upp från McLeod Ganj. (Denna ligger på 1750 meter, Triund på 2875 och Snowline på 3200.) Det var knappast värt det. Man gick bort sig i dimmorna och fastnade i geggan. Ingen utsikt, men mycket lera. Lakka var inte ens hemma. Det var ju inte så särskilt lyckat att dagen för sin avresa gå vilse i dimmorna mellan Triund och Snowline på 3000 meter och trampa ner sig i lerig geggia.

Dock träffade jag där uppe hos Lalu i Triund en trevlig ung skotska, som länge bott i närheten av Cambridge, så vi hade gemensamma hembygder att tala om. Hon hette Fiona Sheath och var för första gången i Triund men ville gärna återkomma, då landet erinrade så mycket om Skottland. Både McLeod, Forsythe och Dalhousie är ju skotska namn. (Forsythe Ganj ligger mitt emot McLeod Ganj.)

Min 60-årsdag firade jag stilla tillsammans med Karin från Ladakh, den vackra holländskan som varit gift i Philadelphia och hjälpte skolorna i Ladakh, 68 år men iögonfallande vacker fortfarande. Hon är den enda vackra holländskan jag någonsin träffat men är desto vackrare. Hon kom till Lung Snon i Leh första gången 2003 (när jag uteblev,) vi träffades 2007, och sedan dess har vi hållit kontakten. Hon reser dit varje år, hennes kloster är Lingshed som jag har kvar, och vi hade både lunch och middag tillsammans.

Mitt enda problem i Indien förblir dock den vulgära skvalmusiken. På mitt härbärge "Kalsang" bodde ett ungt gäng glada sydkoreaner som festade varje kväll, precis som förra året, och när de sjöng själva var det en njutning att höra dem, men när de spelade musik var det outhärdligt. Jag vet inte vad det är med det digitala ljudet, men speciellt på telefoner har det en genomträngande vasshet som skär som knivar i hjärnan. Denna digitala burkmusik spelas offentligt överallt, inte minst i jeepar och andra fordon under påfrestande resor, och är rena tortyren.

Trots det ständiga regnandet och leriga rotblötan i McLeod Ganj var det lika svårt som alltid att lämna denna tibetanska idyll och fristad, som blivit som ett hem för mig i Indien. Melankolin var total, trots att vädret klarnade upp fullständigt så fort man åkte ner från bergen. Inte en droppe regn förekom under hela vägen till Delhi, som nåddes punktligt vid soluppgången klockan 6.

Det var inte så konstigt att busstationen vållat oss vissa problem vid ankomsten. Nu kunde jag konstatera, att hela busstationen var upp-och-ner-vänd, allt var under ombyggnad, och det var bara till nöds som en viss busstrafik alls fungerade. På baksidan, där flygbussarna avgick, kunde jag dock inta en liten frukost med omelett och te. Sedan var det bara att i lugn och ro ta flygbussen.

Vid incheckningen kunde jag inte se Janne och Bertil någonstans, så jag hoppades de kommit före mig. Mycket riktigt. Inne i terminalen satt Janne på en väl synlig plats med skorna av och mädde väl. Bertil var inte långt borta magrare än någonsin, men båda mädde väl.

Jannes besök i Srinagar med bröllop och allt hade varit något av en missräkning, då han i likhet med så många andra där hela tiden bevakats som en fånge. Dock ville han gärna tillbaka till Ladakh ett annat år mest för att göra Zanskar. Bertil var inte lika pigg på att återvända, ehuru han haft goda dagar i Lamayuru, och såg Kambodja som sitt nästa resmål.

Flygplansmaten erbjöd samma svårbemästrade komplikationer som alltid. Plastförpackningarna med bulle, smör, vatten och så vidare var som vanligt omöjliga att få upp utom genom mobilisering av maximalt våld, medan samtidigt att inta en måltid ombord på ett flygplan kräver en så minutiös försiktighet och precision, att det ena svårligen går att kombinera med det andra. Det är en omöjlig ekvation. När man slutligen med uppjudande av allt sitt våld får upp den hårda plastförpackningen med en bulle är det omöjligt att undvika ett totalhaveri för hela lunchpaketet, varvid allting skvätter omkring och hamnar på golvet, där det är hopplöst förlorat. Får man upp smöret är det stenhårt och går inte att breda på bullen utan att plastkniven går av. Vattnet med sitt aluminiumfolielock går inte heller att öppna utan ett visst våld så att allting skvätter omkring och stänker ner alltsammans. Kycklingfilén är naturligtvis seg som gummi och går inte att skära med den

brustna plastkniven. Även desserten, en degig sötsak, bara fastnar i tänderna och växer i munnen, som en kinesisk kroppkaka, så att man varken kan tugga den eller svälja den. Vattnet har då runnit ut på golvet och på kläderna efter haveriet vid det forcerade öppnandet. Till och med osten går inte att öppna, då förpackningen ständigt går sönder, så att man måste skala fram osten fragment för fragment av aluminiumomslaget, varvid det ändå blir en del folie kvar, som fastnar mellan tänderna. Salladsdressingen går inte heller att öppna utom vid galen ända, den ända som säger ”öppnas här” går inte att öppna, och ur galen ända får man bara ut dressingen droppvis, om ens det. När kaffet slutligen serveras inträffar det olyckliga luftgropar, så att man får det heta kaffet i famnen, som inte går att torka upp. Och hela tiden lever man i skräck för att mannen framför skall fälla sitt ryggstöd bakåt, så att hela ens känsliga servering på nytt saboteras genom jordbävning, som sprider allt på golvet och i famnen, vilket han naturligtvis gör, om och om igen. När det gäller måltider på flygplan är vi alla Mr Bean – och kan ingenting göra åt saken.

Däremot var det väldigt intressant att följa med vad vi flög över. Vår rutt gick över Lahore och rakt över Khyberpasset in i Afghanistan, vilket man kunde se, och sedan över Kabul, vilket man kunde studera i detalj från 11,5 kilometers höjd. Det var påtagligt hur hela Afghanistan var i behov av vatten. Norr om Kabul kunde man se de högsta topparna av Pamir i öster med K2, bortom vilket ju vår Nubradal sträckte ut sig. Vidare gick resan över Dushanbe, Uzbekistan och Kazakhstan. Efter Aralsjön skymdes utsikten av moln, och vid Ladoga kom varningen för landning. Där emellan såg man ingenting. Kapten Grönroos genomförde en fulländad mjuklandning i Helsingfors, som nästan inte ens märktes.

I Helsingfors var det bara att gå direkt till nästa plan, och plötsligt var man åter i Göteborg. Total flygtid Delhi-Göteborg: 8 timmar exakt. Bussresan från Dharamsala hade tagit 12, och inklusive bytesuppehållen hade resan Dharamsala-Göteborg tagit mindre än 24 timmar, vilket torde vara rekord. Visserligen tog det, om man räknar med tidsskillnaden, nästan 29 timmar om man räknar från ögonblicket man lämnade Dharamsala tills man låste upp dörren hemma i Göteborg, men den faktiska restiden var dock inte mer utan snarare mindre än 23 timmar.

I Göteborg höll just en Nordsjöstorm på att blåsa in med regn och rusk. Det var så att man knappast lämnat Dharamsala: precis samma oväder mötte en hemma som där. Till och med temperaturen var den samma, medan dock mörkret och råheten var värre i Göteborg. Det var bara att fara tillbaka till Indien igen snarast möjligt.

Och det var väl den främsta förtjänsten av resan: en fullkomlig rehabilitering efter förra årets totala katastrofresa, med en hälsa bättre än någonsin (om dock reducerad till 60,5 kg) och med en ny god tillförsikt om att kunna fortsätta göra obegränsade resor till friheten i Himalaya ett icke alltför ringa antal år till.

12.8-12.9.2011

Bonusresan, del 16: 1000 mil till Göteborg

På morgonen bjöd mig Sai på en utomordentlig brakfrukost på taket av Padmabaren inför Kanjenjungas strålande anlete. Vi pratade igenom våra kommande projekt, och han förevisade ett unikt fotoalbum med svartvita fotografier som hans farfar hade tagit efter ankomsten till Darjeeling efter flykten från Burma undan japanerna under kriget. Hans farfar var självlärd som konstnär, han var en lika utsökt realistisk tecknare som renässanskonstnärerna, och jag kunde se att många av hans konstverk hade kommit till med dessa fotografier som modell. Albumet utgjorde en unik dokumentär guldgruva över det gamla Darjeeling och dess människor. Inte konstigt att hans sonson ville göra en utställning över honom. Han hade känt Nikolaj Roerich, en annan Darjeelingmålare med Kanjenjunga som favoritmodell ofta återgiven i färggrann och suggestiv men realistisk expressionism. Nikolaj Roerich hade dock mest varit verksam i Kalimpong.

Vi fortsatte vår samvaro på eftermiddagen, då han tog mig med till sin fästmö och hennes familj. Då han är mycket fotografiskt intresserad hade jag med mig min kamera och demonstrerade den, och han var mycket imponerad. Naturligtvis blev det ett vackert gruppfoto.

Han är en ung och ivrig ung man som ännu inte har funnit sin väg i livet, men han vill göra affärer och är mest intresserad av turism, fotografering och journalistik. Han behöver bara ta initiativet, och han är på väg. Han ser många möjligheter hur turismen i Darjeeling skulle kunna utvecklas, framför allt genom att restauranger skulle ha öppet längre än till åtta på kvällen. Nästan hela Darjeeling stänger då, vilket bara turisterna lider av.

Hans fästmö var mycket vacker och hade varit fotomodell. Kort sagt, vi hade haft en fantastisk dag tillsammans, jag hade fått nytt och djupare fotfäste i min Darjeelingfamilj, och jag hade fått något av ett faderligt ansvar för denne unge man, som för några månader sedan hade förlorat sin moder. Detta var min sista dag i Darjeeling och i Himalaya.

På kvällen fick jag en skyddsling till på halsen: Phuntsok dök upp, vars föräldrar jag hälsat på igår. Det var redan sent på kvällen då han bröt sig in i restaurangen och slog sig ner hos mig som om vi hade skilts igår – det var två år sedan. Han var lika högröstad och nästan maniskt pratsam som förra gången, men i restaurangen hade han en större publik än hemma – alla lyssnade och häpnade inför denna högljudda tibetanska pratmakare. Det var som sagt sent, så han kunde inte hålla på hela kvällen, då jag ännu inte hade packat, men vi fick i alla fall en mycket underhållande halvtimme tillsammans. Jag rekommenderade både Michael Baigents *"The Jesus Papers"* och Bill Brysons *"History of Nearly Everything"*, vilka jag läst med stort intresse i Darjeeling, och vilka definitivt låg inom hans metafysisk-vetenskapliga intressesfär.

Nästa morgon inleddes återfärden. Vädret hade inte kunnat vara bättre, och det hade inte kunnat vara mera motbjudande och svårt att lämna Darjeeling när det var som allra bäst och vackrast. När skulle jag få se det igen? Tidigast om ett år.

Även nedfärden liksom uppresan tog 3,5 timmar, och det var bra att jag startade redan klockan 9. Halv ett stod jag på perrongen, och tåget var obetydligt försenat. Det anlände till Delhi endast en timme försenat efter 22 timmar. Under resan hann jag läsa Frederick Forsyths senaste och mycket aktuella roman *"Cobra"* om det globala kokainkriget och en samling elisabetanska kärleksdramer av Shakespeares samtida som jag inte känt till tidigare.

I Delhi gällde det att hitta till Mainu Ka Tilla via tunnelbanan. Jag chansade på två stationer norr om Kashmir Gate, och det var rätt. Därifrån fick jag ta en cykelrickshaw vidare, för jag hade aldrig hittat vägen själv. Tunnelbanan kostade 12, cykelrickshawn 50 för inte ens en kilometer. Det överenskomna priset var 30, men han hade ingen växel.

I Mainu Ka Tilla verkade alla hotell vara fulla, och jag hittade inte mitt gamla. Till slut fann jag ett hotell med ett rum ledigt, Wangdus Home, för 600 med eget badrum. Det var inte ens 100 kronor men min dyraste säng i Indien hittills – 250 hade denna resas tidigare rekord varit i Naini Tal.

Det var skönt att få duscha av sig ordentligt, med den påföljd att jag framträdde ännu mera avmagrad inför spegeln, varefter jag uppsökte en lämplig restaurang för att i någon mån omedelbart bearbeta avmagringen. Mitt gamla ställe Tara House fanns kvar, från vars restaurang man har en skön utsikt över floden Yamuna, där jag avnjöt resans sista men desto mera njutbara Thenthuk. Tibetanerna i Indien är bara 150,000, men var de än är så är de framträdande och verkar nästan dominerande, och framför allt får de en att känna sig märkvärdigt mycket mer än bara hemma. De har skapat sig en ny värld och ett nytt liv i exilen i Indien, och deras naturliga kreativitet utstrålar inte bara dynamik utan även hjärtlighet och heder.

Det var över lag dimmigt i Delhi och mera så än någonsin när det gällde att flyga iväg. Redan när man satt i planet klar för start kunde man inte längre se marken. Det hade varit dimmigt länge, och några indiska flygfält hade måst inställa talrika avgångar och landningar under mer än en månad. Vi lyfte dock och kom snart ovan molnen, varefter allt man såg under resan var bara moln, tills man landade i Helsingfors, där det regnade. Där skulle man sitta i fyra timmar och vänta på anslutningsflyget denna regniga första advent den 27 november 2011.

Det var regnigt och blåsigt. Vi transporterades med buss längst bort på Vanda flygplats, där vårt plan stod och väntade. När vi gick ur bussen angreps vi av stormvindar och regn, under vilket kalla och våta gatlopp vi måste kämpa oss upp för trappan till flyget. Denna inledning bådade inte gott.

Vi kom till Göteborg under oupphörlig turbulens hela vägen, varunder säkerhetsbälteslampan aldrig släcktes. Inför landningen krängde planet vilt. Plötsligt reste det sig i en våldsam uppstigning. Tydligt hade landningen misslyckats. Planet försökte igen och misslyckades igen. Så kom beskedet från kaptenen, som bara kunde finska och dålig engelska: ändrad resplan. Landning i Oslo.

Även i Oslo efter en halvtimme misslyckades landningen. Det var för blåsigt. Det var småbarn ombord som bara skrek hela tiden. Nästa besked: Det skulle inte gå att landa i Köpenhamn heller. Tillbaka till Helsingfors. Det var för stormigt till och med i Stockholm.

I Helsingfors lyckades man åtminstone landa under krängande turbulenser. Där anvisades man en hotellplats för natten och en kupong med 17 euro för livsmedel. Flyget hade varit fullsatt, så köerna blev långa och väntetiden ännu längre. I kiosken fanns bara skräpmat, så alla köade för baren, där all varm mat var slut. Man fick nöja sig med sallader. Klockan var väl halv 12 när man äntligen fick sin sallad, men det var inget fel på den, med getost och kyckling utom grön och röd sallad med vindruvor, nötter och dressing. Det var åtminstone plåster på såren.

Frågan var om det alls skulle vara någon mening med att uppsöka det där hotellet. Jag frågade i receptionen, där expediten inte kunde svenska och dålig engelska. Han sade att det var inga problem att från hotellet ta sig tillbaka till flygplatsen klockan 5 på morgonen. Så jag gav bussen och hotellet en chans. Ute var det fortfarande bitande kallt med regn och blåst, och det var ett stycke till paviljong 11, men där stod faktiskt en buss. Problemet var att utanför bussen stod någon sorts ishockeylag och köade med massiv utrustning, som tillsammans utgjorde ett berg som bara det knappast skulle få plats i bussen. Så jag återvände till den betydligt varmare och förhållandevis mindre stökiga flygplatsen för att där åtminstone finna mig en soffa.

Soffan fanns, men under hela den korta natten var det märkvärdigt mycket livlighet omkring och nästan bara damer. Två flickor satt och fnittrade och hade hjärtligt roligt tillsammans hela natten, och en annan tant satt och arbetade vid en dator klockan ett och satt ännu kvar och var flitig klockan 4.

Det var bristen i denna resa: jag hade ingen dator med mig. Jag hade lämnat min lilla handdator hemma då jag aldrig lyckats koppla upp den i något internetcafé, jag var således hänvisad till dessa under hela resan, vilket var otacksamt, då där alltid förekom störningar: hög skvalmusik, ungar som höll på med spel som förde oväsen, tjatrande flickor som arbetade i klunga vid datorn bredvid, skrikande *skyp*fantaster och annat sådant. Man fick aldrig vara i fred och kunde aldrig koncentrera sig.

Min nattlunch (salladen med kaffe) hade kostat 16 euro. I indiska rupier var det 1000 rupier. Jämför det med min sista middag i det tibetanska Mainu Ka Tilla: en urläcker Thenthuk med biffkött för 50 rupier (7:50 kronor). Nattlunchen var min dyraste måltid på någon indisk resa någonsin. Firman betalade.

På morgonen hade flygen till Köpenhamn och Oslo inställts. I Finland var tusentals strömlösa. Så hade vi firat första advent. Dock verkade det vara grönt ljus för Göteborg. Vädret var klart, och det skulle bli upp till 8 grader varmt under dagen. Hoppet vaknade om att kanske få kunna komma hem trots allt.

Resans pris hade varit 20,628 rupier under 32 dagar, vilket blir 645 om dagen eller 86:75 kronor eller sammanlagt ungefär 3100 kronor utom flygbiljetten på 6300 kronor. Alltså hade resan än en gång klarat sig under 10,000 kronor. Det var en bonusresa.

När jag skulle stiga på flyget visade det sig vara överbokat. Jag hänvisades till ett senare flyg fyra timmar senare. Nu började det gå för långt.

När vi kom skeppsbrutna i återtåg från Göteborg och Oslo igår kväll fick vi skriftligt på att vi ombokats till morgonflyget. Detta ord hade brutits av Finnair. Jag krävde kompensation och fick en ny måltidskupong på 17 euro. Detta började bli tjatigt. Skulle man skratta eller gråta? Bådadera samtidigt.

Det är tydligen en ofelbar regel, att när strul inträffar måste det accelerera genom att det resulterar i en kedjereaktion som måste multiplicera sig själv, så att en försening leder till en försening, som leder till en försening, varpå dessa förseningar ständigt måste bli längre och längre... En komplikation måste leda till en komplicerad komplikation, så att dessa blir plurala och måste leda till fler, som genom celledelning eller en cancersjukdom... I värsta fall blir det till en ond cirkel, som genom sin egen inneboende natur göder sin egen omöjlighet till utbrytning.

Och stormen var på väg mot Helsingfors. Skulle nästa plan ens kunna lyfta? Det var en skräckupplevelse för samtliga ombordvarande passagerare igår kväll, när planet inför landningen i Göteborg skakade som om det skulle gå i bitar och plötsligt stegrade sig nästan som i ett stort Alfa, så att man trodde det skulle gå av... Lyckligtvis gjorde det inte det, men man kände igen känslan från alla flygkatastroffilmer med scener inifrån sekunderna före kraschen... Min assistent bekräftade att stormen varit svår.

Hur det nu var så lyckades vi flyga i luften igen klockan kvart över elva. Bredvid mig hamnade en indier från Garwhal. Han frågade om jag var irakier. Mycket exotiskt har jag blivit tagen för men aldrig för en irakier. Jag lyckades glädja honom med att visa för honom mina bilder från Garwhal och Kumaon i kameran, från Naini Tal och Joshimath, som var hans hemtrakter.

Vädret var i uppklarnande, så jag försökte fotografera både Stockholm och Södertälje i solens strålgång innan vi gick ner för landning i Göteborg. Ombord var de flesta av de skeppsbrutna från igår. Landvetter hade varit stängt igår för stormen, men idag lyckades vi landa.

En uppsjö av försenade resenärer trängdes för att få plats i bussen, som sprängdes av stäpassagerare och kappsäckar i samma karusell och kaos som i Indien. Det var nästan som att man fortfarande var där.

Men vid avstigningen vid Kungsporsplatsen var man äntligen fri och sig själv och på hemmaplan igen, och den därpå omgående intagna kineslunchen på Sun Wall för 70 kronor smakade överlägset bättre än alla 17-euros skräpsubstitutsmåltider på flygfältet under den 20 timmar olidliga förseningen. Man hade klarat av det värsta.

26.10 - 28.11.2011.

Nästa nummer kan inte väntas förrän i juli.

God sommar så länge,

önskar

Fritänkaren

Göteborg den 19 maj 2013